

אלון בן דוד - מחלקת בריאות הטלף, "החקלאית"
ben-david@hachaklait.co.il

שיפוט ויזואלי של צליעות (VLS)

קיימת חשיבות רבה לאבחון ולטיפול מהירים, ככל האפשר, וכן למניעה של צליעות בעדר. **Visual locomotion scoring VLS** - זוהי דרך ויזואלית ליצירת אינדקס כמותי אובייקטיבי, להערכת היכולת של פרה ללכת נורמלי ולקביעת שיעור הצליעות בעדר

של פרה ללכת נורמלי ולקביעת שיעור הצליעות בעדר. הערכה ויזואלית זו היא בסקלה של 1-5 ואורכת רק מספר שניות לכל פרה. היא פותחה על ידי Spiecher וחבריו בשנת 1997. עפ"י סקלה זו, פרות עם שיפוט 3,2 נחשבות עם צליעה תת קלינית ואילו פרות עם 4, 5 לצליעה קלינית. משמעות הדבר היא שפרות עם שיפוט מעל 1 יש לבדוק ולעקוב, ע"מ למנוע המשך התדרדרות במצבן הבריאותי.

למה צריך VLS?

שיפוט שגרתי (לדוגמה כל חודש):

- מאפשר אבחון של פרות עם צליעה תת קלינית והפנייתן לטיפול לפני שהופכות קליניות, לצד זיהוי הקליניות וטיפול בהן בהקדם.
- יכול לספק נתונים שאיתם ניתן לקבוע אובדן מוערך בחלב והתעברות בעדר.
- יספק נתונים האם לבצע התערבות כלכלית, ניהולית או תזונתית ברמת העדר.
- יספק נתונים לגבי הצלחת אסטרטגיית הטיפול בבעיית הצליעה.

את מי נשפוט?

יש לנסות לשפוט את כל החולבות, כולל קבוצת הפרות ליציאה, מכיוון ששכיחות צליעות משתנה בן קבוצות: שכיחות הצליעות נמוכה במבכירות, יותר גבוהה בפרות בתחילת תחלובה, והכי גבוהה במבוגרות בסוף תחלובה או בקבוצת פרות ליציאה. ניתן לשפוט בכל פעם קבוצה בהפרשים קצרים, כיוון שבד"כ, בתקופה קצרה אין שינוי משמעותי בשכיחות הצליעות.

איפה נשפוט?

- יש לשפוט על משטח קשה, ישר ולא מחליק ובמקום מואר היטב, מכיוון שבמשטח מחליק פרות יקצרו צעדים ויראו יותר צולעות.
- מומלץ לשפוט לפני חליבה מכיוון שפרות יראו צולעות יותר, לאחר חליבה שבה עמדו זמן ממושך.

צליעות ומחלות רגליים בבקר לחלב פוגעות ברווחת בעלי החיים ווגורמות להפסדים כלכליים ניכרים דרך פגיעה בתנובת החלב, תוספת עבודה לרפתנים והוצאות נוספות במסגרת מניעה וטיפול. בעבודתם של Green et al. 2002 נמצא כי לפרות גבוהות תנובה סיכון גדול יותר לחוות אירוע צליעה. לפרות צולעות הייתה פגיעה בתנובת החלב החל מ-4 חודשים לפני ועד 5 חודשים אחרי האבחנה. הם כימתו את ההפסד בגין אירוע צליעה ב-360 ק"ג חלב. בעבודתם של ד"ר ואן סטרטן וברוקשטיין בארבעה משקים שיתופיים בארץ, נמצא כי אירועי צליעה גורמים לירידה ניכרת בתנובת החלב כבר 15 יום לפני גילוי הצליעה ונמשך עד 45 יום לאחר הגילוי. אובדן החלב לאירוע צליעה ממוצע עמד על כ-112 ק"ג חלב. כמוכן, נמצא שצליעות פגעו בסיכויי ההתעברות והגדילו את הסיכון לצאת מהעדר.

שכיחות הצליעות נמוכה במבכירות, יותר גבוהה בפרות בתחילת תחלובה, והכי גבוהה במבוגרות בסוף תחלובה או בקבוצת פרות ליציאה

מסיבות אלו, ישנה חשיבות רבה לאבחון ולטיפול מהירים, ככל האפשר, וכן למניעה של צליעות בעדר. ישנן מספר שיטות לאבחון של צליעות בפרות:

1. אבחון מזדמן של פרות צולעות בעת הבאתן לחליבה, להזרעה ולרופא.
2. אבחון צליעות בעזרת תגי רביצה או העלאת גרה.
3. אבחון ע"י שיפוט ויזואלי של צליעות - Visual Locomotion Scoring (VLS)

מהו Visual locomotion scoring VLS?

זוהי דרך ויזואלית ליצירת אינדקס כמותי אובייקטיבי, להערכת היכולת

- הפרה עומדת והולכת עם גב ישר.
- הולכת מהר ובביטחון, עם ראש ישר (בלי תנודות של הראש).
- צעדים ארוכים כאשר רגל אחורית נוגעת במקום שהקדמית הייתה (צעד עוקב).
- אין השפעה על מצב גופני.

Locomotion Scoring .2

צליעה תת קלינית

- הפרה עומדת עם גב ישר, אך הולכת עם גב מעט מקומר.
- הליכה מעט יותר אטית, וראש ישר (בלי תנודות של הראש).
- הצעד קצת יותר קצר מ-LS1.
- עדיין אין השפעה על מצב גופני.
- ניתן להבחין בקיצור הצעדים בפניות חדות.

- רצוי שאדם אחד או צוות קטן וקבוע יבצעו תמיד את השיפוט.
- בכל מקרה יש להיות עקבי בכל התנאים ששופטים את כל העדר.

מהם סימני הצליעה הנשפטים ב-VLS?

- קימור הגב (קישות) מעיד על צליעה- זהו הסימן החשוב ביותר שעל פיו שופטים.
- הורדת הראש בזמן נגיעת הגפה הנגועה ברצפה.
- קיצור אורך הצעד ושקיעת הטלפיים המשניות ברגל נגדית בזמן נשיאת משקל - מעיד על העברת משקל מהצד הנגוע.
- ירידה במהירות ההליכה ועצירות תכופות למנוחה של הרגל הנגועה.
- בצליעה קשה - חריקת שיניים וריור - מעיד על כאב.
- קושי בפניות חדות וקושי לקום או לשכב בתוך תא רביצה.
- העדפת רגל או הימנעות (חלקית או מלאה) מנשיאת משקל על רגל נגועה.
- פירוט דרגות ה-VLS השונות: (התמונות לקוחות מתוך האתר של חברת Zinpro).

Locomotion Score .1

הפרה הנורמלית

חברת א.ב. מתכננים

לכבוד הכנס השנתי ה-24 למדעי הבקר
אתכם לאורך כל הדרך!

ALEFBET
ARCHITECTS
ENGINEERS
PLANNERS

דרך מנחם בגין 116, תל אביב, ת.ד. 25256, מיקוד 61251
טל. 03-6233777, פקס. 03-6233700, ronen@abt.co.il

- הפרה עומדת והולכת עם גב קמור.
- הליכה אטית, עצירות תכופות למנוחה, תנודות משמעותיות של הראש בזמן הליכה.
- הליכה עם צעדים קצרים מאוד המעידיים על כאב.
- איבוד מצב גופני משמעותי עקב הצליעה.
- טלפיים משניות ברגל נגדית שוקעות בצורה בולטת בעת נשיאת משקל.
- קושי בביצוע פניות חדות עם צליעה שנמשכת גם מספר צעדים אח"כ.
- העדפת גפה בולטת וברורה, אך עדיין יש נשיאת משקל על הגפה הנגועה (ניתן ברור למקם את הצליעה לרגל).

Locomotion score .5

צליעה קלינית

- הפרה עומדת והולכת עם גב קמור.
- הליכה אטית, עצירות תכופות למנוחה, תנודות משמעותיות של הראש בזמן הליכה.
- בזמן הליכה הגפה כמעט כל הזמן באוויר.
- הליכה עם צעדים קצרים מאוד המעידיים על כאב.
- איבוד מצב גופני משמעותי עקב הצליעה.
- טלפיים משניות ברגל נגדית שוקעות בצורה בולטת בעת נשיאת משקל, והרגל הנגועה לא נושאת משקל.
- קושי בולט בביצוע בפניות חדות, קימה ורביצה בתוך בתא רביצה. ■

Locomotion Scoring .3

צליעה תת קלינית

- הפרה עומדת והולכת עם גב קמור.
- הליכה עם צעדים קצרים עקב כאב.
- הליכה אטית (הולכת בסוף הקבוצה), עם ראש למטה (תנודות קלות של הראש בהליכה).
- לעתים הפרה מבצעת עצירות למנוחה לגפה הנגועה.
- ניתן להבחין באיבוד משקל קל כתוצאה מהצליעה.
- טלפיים משניות ברגל נגדית שוקעות מעט בנשיאת משקל.
- אין העדפת גפה ברורה וחד משמעית (קשה למקם את הצליעה לרגל).

Locomotion Score .4

צליעה קלינית

